

ÇEKLERİN TRUMP'I SEÇİMİN FAVORİSİ

20.10.2017

Deutsche Welle (20 Ekim 2017)

Ülkesindeki siyasi partilere ve Avrupa Birliğine yönelik çıkışları nedeniyle ABD Başkanı Donald Trumpa benzetilen Çek milyarder Andrej Babiş, Çekyanın bir sonraki lideri olabilir. Pragdan Tim Goslingin haberi.

Andrej Babiş'in, tarımda kullanılan kimyasal maddeler üreten holdingi Agrofert tarafından finanse edilen merkezci ve popülist ANO (Evet) partisi, eski ismiyle Çek Cumhuriyeti olan Çekya'da bugün başlayan ve iki gün sürecek genel seçimleri kazanma yolunda ilerliyor. Birçok Çek, komünizmin çöküşünden beri son 25 yılda yolsuzluk skandallarına boğulmuş yerleşik partilerden uzaklaşmış durumda.

Ülkenin en zengin ikinci kişisi Babiş, başbakan olduğunda sistemi düzeltmeyi vad ediyor ve bunu yaparken de seçmenin hoşuna gidebilecek bayağı bir dil kullanmaktan da çekinmiyor. Geleneksel partilerin üyelerini "aptal" ve gazetecileri "moron" olarak nitelendiriyor.

Ancak Babiş'in ismi geçtiğimiz aylarda birçok skandala karıştı. Satın aldığı basın kuruluşları ile rakiplerine saldırmakla suçlanırken, maliye bakanı olduğu dönemde karıştığı usulsüzlüklerden dolayı görevine son verildi. Bu ay 63 yaşındaki iş adamına Avrupa Birliği sübvansiyonlarında 2,4 milyon Euro'luk yolsuzluk yaptığı suçlaması yöneltilirken, komünist dönemdeki gizli polisle birlikte çalıştığına dair yargılandığı bir dava tekrar açıldı.

Ne var ki destekçileri, Babiş'in "vesayet tarafından devre dışı bırakılmaya çalışıldığını" düşünüyor. Geçtiğimiz günlerde başkent Prag'ın yaklaşık 100 kilometre doğusundaki 90 bin nüfuslu Hradec Kralove kasabasında düzenlenen ANO kampanya etkinliğine katılan destekçiler, iş adamının "işleri halledeceği ve siyasi seçkinler arasındaki "suçlularla mücadele edeceği görüşünde.

Babiş'in holdingi Agrofert'in yerel fırınından getirilen kahve ve çörekleri almak üzere sıraya giren katılımcılar büyük ölçüde yaşını almış kişiler. Yaş ortalamasının yüksek olması, komünizm yıllarında büyümüş bu kitlenin küreselleşmeye ve teröre karşı güçlü bir lider arayışında olduğu varsayımını güçlendiriyor.

Ertesi gün bir mülakat veren Babiş, "Beni demokrasiye karşı tehlike olarak görüyorlar, ancak geleneksel partilerin demokrasi' dedikleri şey aslında yolsuzluk diyor. Parmağıyla deftere dokunarak, "Buraya yazıyorum! diye ekliyor.

Komünistler geri mi dönüyor?

Ana akım partiler, hakkında suçlamalar olan bir başbakanın yönettiği bir hükümete girmeme

konusunda ısrar ediyor. Bu ısrarlar ne kadar etkili olur bilinmez ve ANO'nun hükümet kurmasına engel olamayabilir, ancak partinin seçimde alacağı oy oranı Babiş'e yöneltilen suçlamalar ile bir miktar aşağı çekilebilir. Bu da ana akım partilere Babiş'in otoriter tavırlarını bir nebze de olsa törpüleme fırsatı yaratacaktır.

Hristiyan Demokratlar (KDU-CSL) ve ANO ile birlikte şu anda hükümetteki koalisyonun başındaki Sosyal Demokrat Parti (CSSD), anketlere göre yaklaşık yüzde 13'lük destek ile Bohemya ve Moravya Komünist Partisi'ne (KSCM) karşı ikincilik mücadelesi veriyor. Sosyal Demokratlar, gelişen ekonomi ve AB içindeki en düşük işsizlik oranına rağmen ANO'ya karşı güç kaybetmiş durumda.

Babiş aynı zamanda, büyük bir zafer elde etmesi durumunda komünistler ve hatta aşırı sağcı Özgürlük ve Doğrudan Demokrasi Partisi (SPD) ile kurabileceği bir azınlık hükümeti seçeneğini masada tutuyor.

Ülkede liberal eğilimli gazete Hospodarske noviny'in dış haberler editörü Martin Ehl bu senaryoyu, "Çekya'daki demokratik kurumlara büyük bir tehdit olarak değerlendiriyor.

Babiş, mayıs ayında Çekya Başbakanı Bohuslav Sobotka'nın (sağda) talebiyle görevden alınana kadar maliye bakanlığı ve başbakan yardımcılığı yapıyordu.

"Özünde demokrat değil

Babiş'in ülkeyi tıpkı şirketleri gibi yöneteceğini söylemesi basit çözümler arayanlar arasında büyük destek görüyor. Donald Trump ya da İtalya'nın eski başbakanı Silvio Berlusconi örneğine dikkat çeken gözlemciler, Çekya'nın Orta Avrupa'daki komşularından çok daha iyi bir performans göstermesini sağlayan kurumsal gücün erozyona uğrayacağından endişeli.

Bunun yanı sıra Babiş'in seçilmesi ile ülkenin Macaristan ve Polonya gibi "liberallikten uzaklaşan eksene çekilmesinden kaygılananlar da bulunuyor.

ANO'nun iletişim direktörü Lucie Kubovicova bu varsayıma karşı çıkıyor. Kubovicova, "Andrej Babiş demokrasiye karşı bir tehdit değildir diyor ve ekliyor: "Polonya'da yaşananlar, Babiş'in başbakan olması durumunda burada yaşanmaz.

Analist Jiri Pehe, Kubovicova'nın sözlerine kısmen katılıyor. "Babiş özünde demokrat değil, ancak sisteme karşı bir tehdit olup olmadığı tartışılır diyor. Ancak Pehe'ye göre birçok kişiyi endişelendiren durum Babiş'in "kısa vadedeki çıkarları için ne gerekiyorsa yapacak katıksız bir pragmatist olması.

Milyarder iş adamı bu kaygılara mahal vermiyor değil. Tartışmalı Cumhurbaşkanı Miloş Zeman'ı kendi tarafına almış bir şekilde, ANO'nun, komünistler ya da aşırı sağcılar ile ortaklık seçeneğini devre dışı bırakmaması ana akım partileri "demokrasiyi koruma söylemine her gün biraz daha itiyor.

Babiş'in Maliye Bakanı olduğu dönemde üç sene boyunca CSSD'nin atamasıyla Avrupa İşleri Devlet Bakanlığı görevinde bulunmuş Tomaş Prouza, "Ana akım partilerin ANO ile koalisyonla girmeyeceklerine dair sözlerine inanmıyorum diyor. "Komünistlerin iktidarından daha iyidir diye iddia etmelerini bekliyorum diye ekliyor.

Babiş, "Herkes bizden uzak duracağını söylüyor diyor. "Hiçbiri umurumda değil, seçmen karar verecek.

AB üyeleri kayıtsız

Hospodarske noviny gazetesinden Ehl'e göre birçok kişinin aksi yönde görüş bildirecek olmasına karşın, ana akım koalisyon ortakları Babiş'in otoriter ve popülist güdülerini dizginleyebilir. CSSD ve KDU-CSL gibi partiler "çoklu hızlı AB adı altında tartışılan ve Macaristan ile Polonya'dan uzaklaşmayı hedefleyen girişimleri teşvik edebilir.

Devlete ait Çek Radyosu'nun Brüksel temsilcisi Filip Nerad, "AB yetkilileri Babiş gibi birisi ile muhatap olmaksızın CSSD'yi tercih edecektir diyor.

Ülkedeki anketlere göre Çekler AB'ye inancı en düşük olan üye uluslardan. Aynı zamanda Euro para birimine ve göçmen kotalarına sert bir şekilde karşı çıkıyor. Babiş ise bu konularda Brüksel'i topa tutmaktan çekinmiyor, ancak esasında AB ile iyi ilişkileri koruması olası. En azından Agofert'in AB sübvansiyonlarından yararlandığı ve Avrupa çapında birçok şirketi kontrol ettiği gerçeği ortada.

ANO'nun seçim programı, Çekya'nın üyesi olduğu bir siyasi blokun reforme edilmesini "öncelikli çıkar olarak tanımlıyor. Manifestoya göre; Fransa ve Almanya ile ilişkiler, Çekya, Macaristan, Polonya ve Slovakya'nın oluşturduğu Visegrad Grubu'ndan daha önce gelecek.

Babiş bu durumu "Çekya'nın AB'den çıkmasından bahsetmiyorum şeklinde değerlendiriyor. "Çekya, AB reformunun nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin öneriler sunmalıdır diyor.

Tim Gosling

© Deutsche Welle Türkçe

Kaynak/Source: